

МОГАТ ЛИ ДЕЦАТА ДА ИГРАЯТ БЕЗ ИГРАЧКИ?

В германски детски градини оставят децата без играчки.

На всички родители е до болка позната картинката – **само след час новата играчка се търкаля сред купчината от кукли, колички и топки и детето вече я е забравило.** В Германия решават да изпробват доста по-радикален метод за решаване на този проблем.

Децата са ненаситни потребители особено когато говорим за играчки. В детската стая може да няма свободно място и въпреки това те да искат нов подарък.

Когато получат нова играчка, децата много бързо губят интерес към нея и искат нещо друго – **поредния конструктор, количка, кукла и т.н., и т.н.**

Процесът е безкраен и безизходен.

Родителите не разбират какво да правят – от една страна, приемат ограничаването на детето откъм играчки като наказание, а от друга – не искат да продължават да купуват нови и нови вещи.

Според материал на *The Independent* в Германия са предложили кардинално решение на проблема. В някои детски градини се прилага програмата *Der Spielzeugfreie Kindergarten* – **детска градина без играчки.**

Същността на проекта се състои в пълно лишаване на децата от всичко, което ние смятаме за нужно за едно щастливо детство – играчки, конструктори, книжки, моливи, флумастери, хартия. **Вместо тях за период от 3 месеца в годината децата остават само със столчетата, масичките и няколко одеяла.** Освен това възпитателите не участват активно в игрите на децата, а само ги наблюдават от страни. **Оставени сами на себе си, децата трябва да включат фантазията си и да измислят какво да правят и на какво да играят.**

Проектът е измислен от инспекторите от службата за обществено здравеопазване Райнер Стрик и Елке Шуберт, специализирани в работата с възрастни, страдащи от различни зависимости. Специалистите били много заинтригувани от възможността **зависимостите да се формират още в най-ранна детска възраст.** Те искали да покажат, че лишени от задушаващите купчини играчки, децата могат напълно щастливо и креативно да играят с това, което е около тях.

Както се оказало, този проект наистина работи. Първия ден, когато децата се оказали в пустата стая, те с недоумение се гледали едни други. В началото изобщо не знаели какво да правят и скучали. Но на втория ден ситуацията била коренно различна. Децата започнали да си играят – да строят от столовете, масите и одеялата къщи, влачета, колички. **Те се учили да общуват едни с други, да работят в екип, да се изразяват по-пълноценно и да разбират другите.** Тяхното въображение работило на пълни обороти. Без определено разпределение на деня децата се чувстват щастливи и свободни. Когато играчките се завръщат в стаята, децата им се радват, но отношението им вече е по-различно – те започват повече да ги ценят.

Този модел служи за пример и на много германски родители. Както разказва един татко, неговият син преди е обичал да разхвърля играчките си така, че да покриват напълно пода на стаята му, като при това не е играл с тях, а е мрънкал, че му е скучно. **При прилагането на подхода всички играчки са прибрани на тавана. На детето се дава само една – тази, с която то действително иска да си поиграе, а после, когато приключи, отново я прибират на тавана.** В резултат на това детето е станало много по-спокойно, научило се е да играе по-дълго време с един предмет, да измисля все по-нови и интересни игри.

А вие какво мислите за този подход?

Проектът е създаден от двамата терапевти Райнер Стрик и Елке Шуберт, специализирани в работата с възрастни, страдащи от различни зависимости. Специалистите били много заинтригувани от възможността **зависимостите да се формират още в най-ранна детска възраст.**

КАКВО ОЗНАЧАВА БЕЗ ИГРАЧКИ?

Всички играчки бяха премахнати от стаите, включително допълнителни материали като моливи, хартия, ножици, инструменти и т.н. В стаята останаха само мебели. Децата бяха предварително и в подробности информирани за предстоящата промяна. Някои групи сами сложиха играчките в определени за целта помещения, докато други завариха празните стаи след началото на проекта. По молба на децата и след съгласуване осигурявахме допълнителни материали и инструменти, но не и играчки.

КАК ПРОТИЧАХА ДНИТЕ?

В рамките на проекта ние нямахме описани занимания и игри, за да не „осигурим“ идеи, които могат да бъдат имитирани или копирани. Конкретни инструкции биха противоречали на принципа на проекта, който беше създаден, за да подпомогне креативността, въображението и самоувереността на децата участници. **Ето кратко описание как протичаха дните в рамките на програмата:**

Обичайно децата идваха в градината между 8.00 и 9.00 ч. Много често децата обсъждаха как е минала предната вечер или какво се е случило на идване към градината, като включваха и преподавателя в разговора. С нарастването на броя на децата желанието за активност и игри нарастваше. Идеите за игра включваха ролеви игри и „строителни“ проекти. Например в градината беше построен вигвам. Задно децата решиха какво ще им е необходимо и обсъдиха с учителя как да си доставят материалите. В резултат на това се организира разходка до близката гора, за да се съберат клони. **Вдъхновени от гениалността на идеята си, децата успяха да транспортират големи и тежки клони до градината.** Отне им няколко дни, за да построят вигвама, като и момчетата, и момичетата участваха в процеса. Самият вигвам стана чудесна начална точка за много игри, например децата си направиха индиански дрехи от останки от кожа, като дори си направиха телефони от същата материя. Преподавателят им помагаше само с осигуряването на материалите и инструментите, необходими за новите идеи. Някои от учителите признават, че са изпитвали затруднения да не правят предложения или да не коригират неразумни според тях действия на децата.

ПРОМЕНИТЕ:

Като цяло преподавателите наблюдават следното: преди началото на проекта денят преминаваше в по-хаотична атмосфера, с повече караници, мотаене, по-малко екипни активности и повече конкурентност между децата. Обичайните обособени групички на закуска от 2–3 деца се променят и нарастват на 10–15 деца в група, като заедно ядат, говорят си или просто си седят. **По този начин храненето се превърна във важно време и място за срещи, без да е необходима учителска намеса.**

Другото много популярно занимание стана почивката в ъгъла за релаксация, като всяка група вече състоеше от почти равен брой момчета и момичета. **Всяко дете само определяше собствения си ритъм.** По-срамежливите оставаха настрана за по-дълго (докато преди това са играели с играчки и срамежливостта им не е била толкова видима), след което бяха канени от другите да се присъединят към играта.

Възникваха идеи за ръчни проекти, като децата се консултираха с учителите си. Нещата се случваха бавно и постепенно, като имаше достатъчно време децата да разгърнат въображението и креативността си. Почти не се наблюдаваше напрежение поради липса на време или ориентираност към победа, фактори, които бяха силно изявени по време на игра преди проекта.

Без играчки, с които да играят, децата бяха по-креативни, балансирани и уверени в себе си.

Те се научиха да отстояват идеите си и да вярват във възможностите си. Поведението им демонстрираше, че благодарение на нарасналото самочувствие **те са способни да действат самостоятелно и да осъзнават ограниченията си.**

По отношение на комуникациите с връстниците си децата се научиха да приемат и да уважават себе си и другите, да казват „да“ и „не“, както и да оползотворяват уменията – своите и на другите. По време на игрите в рамките на проекта преобладаваха общите разговори и екипната работа по реализацията на идеи.

Докато децата играха навън, природата се превърна в най-важният им партньор в игрите.

Наблюденията върху децата показват, че в първите 4 седмици от проекта те са се задоволявали с наличните материали. Използвали са одеяла, столове и маси, за да си построят убежища и заслони, в които са седели и са си говорели. Впоследствие тези палатки се превръщат в къщи, които се разрастват (дори имат балкон).

С времето игрите стават по-сложни и изпълнени с въображение. Децата започват дори сами да изработват необходимите им липсващи елементи. Интересът им към даден проект продължава повече от 20 дни.

КАКВО СЕ СЛУЧВА С УЧИТЕЛИТЕ:

Забелязахме, че въпреки че през цялото време на проекта бяхме на разположение на децата за дискусии и подкрепа, децата имаха намаляваща нужда от нашето присъствие. Понякога те ни канеха на гости в „къщите“ си, а понякога просто искаха прегръдка, но като цяло, децата станаха по-самостоятелни.

И въпросите, които възникват след този експеримент:

Въпреки положителните резултати от този опит той ни наведе на много размисли:

Дотолкова ли сме обсебени от предметите в живота си, че ни се струва истинска сензация това, че предоставяме на децата си повече време и свобода да бъдат самите себе си (като ги лишаваме от играчки)?

Толкова ли нямаме какво да предложим на децата си, че компенсираме със стоки, които купуваме от магазина?

Наистина ли бързането, стремежът към ефективност и „ярки“ преживявания са завладели дотолкова живота ни, че отделянето на време за правенето на нещо без особена практичност и полза (като вигвам например) ни се струва „загуба на време“?